

СТ А Н О В И Щ Е

От: Проф. д-р Стоян Петков Маринов
Катедра „Икономика и организация на туризма”, Икономически университет-Варна, научна специалност „Икономика и управление (туризъм)”

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност „Икономика и управление (туризъм)” в УНСС.

Автор на дисертационния труд: Димитър Валентинов Кръстев
Тема на дисертационния труд: „Консултантски проект за управление на програми на винения туризъм“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 3963/16.12.2025 г. на Ректора на УНСС

1. Информация за дисертанта

Докторантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Икономика на туризма“, факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност „Икономика и управление (туризъм)” като докторант на самостоятелна подготовка срещу заплащане. Зачислен е със Заповед № 3355/12.12.2023 г. на Ректора на УНСС със срок на обучение от 05.12.2023 г. до 05.12.2028 г. Отчислен е предсрочно поради изпълнение на индивидуалния план на обучение със заповед №: 3981/18.12.2025 с право на защита на дисертационен труд, считано от 05.12.2025 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Обемът на дисертационния труд е 165 страници. Отличава се с балансирана структура, която включва всички задължителни елементи на научно-изследователска разработка: увод от 6 стр., изложение в три глави с общо 141 стр., заключение от 2 стр., 1 приложение (7 стр.) и списък на литературните източници (5 стр.).

Дисертационният труд има ясно дефинирани обект и предмет на изследването. *Обект* на разглеждане са *компаниите за управленско*

консултиране в областта на винения туризъм”. Предмет на изследване са възможностите за реализиране на нови програми за винен туризъм чрез инструментите на управленското консултиране”. Авторът си поставя за цел да изследва приложението на управленското консултиране при управлението на фирмени програми за винен туризъм в България“.

Изследването в разработката е подчинено на тезата, че прилагането на интегриран консултантски модел води до значително повишаване на конкурентоспособността на предприятията за винен туризъм и развитие на техните туристически райони.

Авторът демонстрира познания на наличната литература по темата и е използвал достатъчен набор от информационни източници. В списъка на използваната литература са посочени общо 60 заглавия, от които 20 – са на кирилица, 40 на латиница и 22 са Интернет източници.

Интерпретациите и изводите в изложението се илюстрирани и аргументирани с 4 таблици, 20 фигури.

Стилът на изразяване е прецизен. Авторът владее понятийния апарат в теорията на консултирането и туризма, в резултат на което текстът е написан на научен език.

Дисертационният труд изпълнява изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Авторът използва подходящи изследователски методи и подходи за постигане на поставената научна цел като: *системен подход, сравнителен анализ и синтез, индукция, дедукция, наблюдение, анкетното проучване и метод на дълбочинно интервю.*

За целите на дисертационния труд е осъществено емпирично изследване. Реализирано е дълбочинно интервю на експерти, с които е дискутирано състоянието на винения туризъм като специализиран вид в България. Разработена е анкета със затворени въпроси и е проведено анкетно проучване с потенциални потребители на винен туризъм. Обработени са отговорите на 278 респонденти (185 български граждани и 93 чужденци) относно техните интереси, нагласи, информираност и поведение относно винения туризъм в България.

В първата глава са представени същността и характеристиките на управленското консултиране. Систематизирани са особеностите на консултирането във винения туризъм. Изведени са основните тенденции в управленското консултиране във винения туризъм в България. Дискутирано

е приложението на управленското консултиране при изпълнението на програми и проекти във винения туризъм в България.

Втора глава съдържа анализ на проекти за винен туризъм в международен и национален план. Сравнени са добри практики за управление на проекти във винения туризъм. Систематизирани са проблемите и възможните решения за популяризирането на винения туризъм в България. Авторът разкрива и коментира прагматични възможностите за национално финансиране на проекти във винения туризъм на основата на финансирането на туристически дейности по оперативните програми за програмния период 2021 – 2027 г.

В трета глава е синтезиран и коментиран авторски интегриран консултантски модел за повишаване на конкурентоспособността на компаниите за винен туризъм. Представени са и са анализирани резултатите от проведеното дълбочинно интервю с експерти по винен туризъм и от анкетното проучване с потребители на винен туризъм. Резултатите са коментирани като основа за очертаване на възможностите за приложение на консултантски проект за управление на програми във винения туризъм.

Съдържанието на дисертационния труд доказва постигането на поставените научна цел и изследователски задачи.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемаме изведените от автора в автореферата научно-приложни приноси, които по наша преценка могат да бъдат представени в обобщен вид както следва:

Първо, систематизирани са същността и особеностите на управленското консултиране и са идентифицирани възможностите за неговото приложение в управлението на програми във винения туризъм.

Второ, разработен е авторски модел на консултантски проект за управление на програми във винения туризъм.

Трето, на основата на анализ и оценка на резултатите от реализирани проекти за винен туризъм са формулирани насоки и препоръки за усъвършенстване управлението на програми във сектора на винения туризъм в България

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Димитър Кръстев прилага една монография по темата на дисертацията и една колективна статия. Представените публикации отразяват изцяло резултатите от дисертационния труд и му осигуряват пълна публичност.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат е изготвен на български и английски език. Отражава съдържанието на основните структурни части на дисертационния труд и отговаря на нормативните изисквания.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Дисертационният труд би спечелил, ако се определи статистическата значимост на получените резултати от анкетата, там, където това е приложимо.

Бих препоръчал на докторант Димитър Кръстев, в бъдещата си научноизследователска работа, да проучи икономическата ефективност и рентабилността на винарските изби в България като източник на аргументация на необходимостта от използване на управленското консултиране в тяхната дейност.

С цел достойна защита предлагам на вниманието на докторанта следния въпрос: *Освен за предприятията за винен туризъм, подходящо ли е управленското консултиране и спрямо дейността на браншови, общински и държавни организации с отношение към винения туризъм?*

8. Заключение

Докторантът преизпълнява минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) за придобиване на образователна и научна степен "доктор", декларирайки 165 точки при необходими 80.

Представената дисертация отговаря на напълно на изискванията ЗРАСРБ и на Правилника за неговото прилагане.

Достоинствата на дисертационния труд ми дават основание да му поставя **положителна оценка** и да гласувам за присъждането на образователната и научна степен "доктор" по научна специалност „Икономика и управление (туризъм)” в професионално направление 3.8 Икономика на Димитър Валентинов Кръстев.

21.01.2026 г.

Изготвил становището:

Гр. Варна

(проф. д-р Стоян Маринов)

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

OPINION

From: Prof. Dr Stoyan Petkov Marinov

Department *Economics and Organization of Tourism*, University of Economics - Varna, scientific specialty *Economics and Management (Tourism)*

Regarding: Dissertation for awarding the educational and scientific degree of "**Doctor**" in the scientific specialty *Economics and Management (Tourism)* at the UNWE.

Author of dissertation: Dimitar Valentinov Krastev

Dissertation topic: "Consulting project for managing wine tourism programs"

Grounds for submitting the opinion: participation as a member of the scientific jury for the defence of the dissertation in accordance with Order No 3963/16.12.2025 of the Rector of UNWE

1. Information about the dissertation defender

Dimitar Krastev was enrolled in a doctoral program at the Department of "Economics of Tourism", Faculty of "Economics of Infrastructure" at UNWE, in the scientific field "Economics and Management (Tourism)", as a doctoral student on paid independent training. The candidate was admitted by Order No. 3355/12.12.2023, by the Rector of UNWE, with a study period from 05.12.2023 to 05.12.2028. The candidate was prematurely dismissed due to the fulfillment of the individual study plan by Order No. 3981/18.12.2025, with the right to defend the dissertation, effective as of 05.12.2025.

2. General characterization of the presented dissertation

The volume of the dissertation is 165 pages. It is characterized by a balanced structure, which includes all the required elements of a research work: an introduction of 6 pages, exposition in three chapters totalling 141 pages, conclusion of 2 pages, 1 appendix (7 pages) and a list of literary sources (5

pages).

The dissertation has a clearly defined object and subject of study. The examined object is "companies for management consulting in the field of wine tourism". The subject of study is defined as "opportunities for the development of new programs for wine tourism by utilizing management consulting tools". The author has set himself the goal to "examine the application of management consulting in the management of corporate wine tourism programs in Bulgaria".

The study in this work is subject to the *thesis* that the implementation of integrated consulting models leads to an improvement of the competitiveness of wine tourism enterprises and the development of their tourism regions.

The author demonstrates thorough knowledge of the existing literature on the topic and has used a sufficient set of information sources. The bibliography lists a total of 60 titles, of which 20 are in Cyrillic, 40 in Latin and 22 are Internet sources.

The interpretations and conclusions in the exposition are illustrated and justified by 4 tables, 20 figures.

The style of expression is precise. The author has a good command of the concepts and terms in the theory of tourism, as a result of which the text is written using scholarly language.

The dissertation fulfils the requirements of Art. 27, Para. 2 of the Implementing Regulation of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (IRLDASRB)

3. Evaluation of the obtained scientific and applied research findings

The author uses suitable research methods and approaches in order to achieve the research goal that has been set, such as: *systematic approach, induction and deduction, analysis and synthesis, historical method, comparative analysis, statistical methods, observation method, survey, method of in-depth interview.*

For the purposes of the dissertation an empirical study is carried out. An in-depth interview of experts is conducted to discuss the state of wine tourism as a specialized type of tourism in Bulgaria. A survey, containing closed questions is developed and conducted among potential customers of wine tourism. The answers of 278 respondents (185 Bulgarian citizens and 93 foreigners) regarding their interests, attitudes, awareness and behaviour with respect to wine tourism in Bulgaria are processed.

Chapter One presents the essence and characteristics of management consulting. The specific features of consulting in wine tourism are systematized. The main trends in management consulting in wine tourism in Bulgaria are

identified. The application of management consulting in the implementation of programs and projects in wine tourism in Bulgaria is discussed.

Chapter Two contains an analysis of wine tourism projects at international and national levels. Good practices in managing projects in wine tourism are compared. The problems and possible solutions for the promotion of wine tourism in Bulgaria are systematized. The author identifies and discusses pragmatic opportunities for national funding of wine tourism projects, based on the financing of tourism activities under the operational programs for the 2021–2027 programming period.

Chapter Three presents a synthesizes integrated consulting model, developed by the author to improve the competitiveness of wine tourism companies. The results of the in-depth interviews with wine tourism experts and the survey of wine tourism consumers are presented and analyzed. The results are discussed as a basis for outlining the opportunities for the application of a consulting project for the management of wine tourism programs.

The contents of the dissertation prove that the scientific goal and research tasks set by the author have been achieved.

4. Evaluation of the scientific and applied research contributions

We accept the applied research contributions drawn by the author, which, in our view, can be summarized as follows:

First, the essence and characteristics of management consulting are systematized and the possibilities for its application in the management of wine tourism programs are identified.

Second, an original model is developed by the author for a consulting project for the management of wine tourism programs.

Third, based on the analysis and evaluation of the results of the implemented wine tourism projects, guidelines and recommendations for improving the management of programs in the wine tourism sector in Bulgaria are developed.

5. Evaluation of the publications on the dissertation

Dimitar Krastev encloses one monograph on the topic of the dissertation and one collective article. The submitted publications fully reflect the results of the dissertation and provide full publicity.

6. Evaluation of the summary

The submitted summary is prepared in Bulgarian and English. It reflects the contents of the main structural parts of the dissertation and complies with the normative requirements.

7. Critical remarks, recommendations and questions

The dissertation would benefit, if the statistical significance of the obtained results of the survey is determined, where applicable.

I would recommend that, in his future research work, doctoral student Dimitar Krastev studies the economic efficiency and profitability of wineries in Bulgaria as an argument for the need of management consulting in their activities.

For the purpose of a respectable defence, I propose to the attention of the doctoral student the following question: *In addition to wine tourism enterprises, is management consulting also appropriate for the activities of industry, municipal and state organizations related to wine tourism?*

8. Conclusion

The doctoral student overfulfils the minimum national requirements under *Art. 2b, Para. 2 and 3 from the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB)* and the requirements of *Art. 27, Para. 2 of the Implementing Regulation of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (IRLDASRB)* for acquiring the educational and scientific degree "Doctor", reporting 165 points, the minimum required being 80.

The presented dissertation complies with the requirements of the LDASRB and its Implementing Regulation.

The merits of the dissertation give me reason to grant it a **positive evaluation** and to vote in favour of awarding the educational and scientific degree of "Doctor" in the scientific specialty *Economics and Management (Tourism)*, professional field 3.8 *Economics*, to Dimitar Valentinov Krastev.

21.01.2026

Opinion drawn up by:

Varna

(Prof. Dr Stoyan Marinov)